

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА  
РЕПУБЛИКА СРПСКА  
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ  
БАЊА ЛУКА  
Број: 61 0 Пс 010445 19 Рев  
БањаЛука, 13.11.2019. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Сенада Тице, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Биљане Томић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља РС, Министарство ..., ПУ РС, ПЦ Б., коју заступа Правобранилаштво Републике Српске, Сједиште замјеника у Фочи, против туженог Фабрика за ... а.д. Н.Г. у стечају, кога заступа стечајни управник М.Ш. из Р., ради утврђења, вриједност спора 11.792.775,15 КМ, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Вишег привредног суда у Бањој Луци број 61 0 Пс 010445 18 Пж од 18.1.2019. године, на сједници одржаној 13.11.2019. године, донио је

## ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

## Образложење

Првостепеном пресудом Окружног привредног суда у Источном Сарајеву број 61 0 Пс 010445 16 Пс од 12.4.2018. године, одбијен је тужбени захтјев којим се тражи, да суд утврди да је основано потраживање тужитеља – стечајног повјериоца у износу од 11.791.377,91 КМ, на име главног дуга, камата и трошкова поступка и да се наложи туженом – стечајном дужнику да исто сврста у потраживање разлучног повјериоца.

Другостепеном пресудом Вишег привредног суда у Бањој Луци број 61 0 Пс 010445 18 Пж од 18.1.2019. године, жалба тужитеља је одбијена и првостепена пресуда потврђена и одбијен је захтјев тужитеља за накнаду трошкова састава жалбе.

Тужитељ ревизијом побија другостепену пресуду због повреда одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права и предлаже да се побијана пресуда преиначи тако, да се усвоји тужбени захтјев или укине и предмет врати истом суду на поновно суђење. Допуном ревизије тражи, да суд одреди мјеру обезбјеђења – и да се туженом забрани диоба стечајне масе проистекле продајом некретнина из п.л. број 731 к.о. Н.Г., до окончања поступка по ревизији или да се наложи стечајном управнику туженог, да „обавезно резервише потребни новчани износ за намирење потраживања тужитеља, до окончања поступка по ревизији“.

Одговор на ревизију није поднесен.

Ревизија није основана.

Тужитељ захтјевом у тужби тражи, да се утврди да је основано његово потраживање пријављено у стечајном поступку који се води над имовином туженог, које је оспорено од стране стечајног управника, у износу од 11.791.377,91 КМ.

Расправљајући о постављеном тужбеном захтјеву првостепени суд је утврдио: да је тужени изјавом од 6.5.2004. године, пристао на заснивање заложног права на некретнинама из п.л. број 731/0 к.о. К., у корист повјериоца – ПУ РС (даље: ПУ), ради обезбјеђења новчаног потраживања које тужитељу дугује предузеће “М. Со“ d.o.o В. (као главни дужник); да су ПУ и „М.С.“ d.o.o В., 8.6.2004. године закључили споразум о обезбјеђењу кредита, укњижбом заложног права на некретнинама туженог; да је рјешењем Основног суда у Сокоцу број Ип-330/04 од 8.6.2004. године одређена укњижба заложног права, у корист ПУ РС, на некретнинама туженог (као заложног дужника), уписаним у п.л. број 731/0 к.о. К., Г., ради обезбјеђења потраживања повјериоца према дужнику “М.С.“ d.o.o В.; да је рјешењем Основног суда у Вишеграду број Ип-18/05 од 31.3.2005. године, у предмету ПУ, као тражиоца извршења, против Фабрике за ... а.д. Н.Г., као извршеника (за “М.С.“ d.o.o В.), одређено извршење, ради наплате потраживања у износу од 3.196.452,48 КМ, на некретнинама уписаним у п.л. број 731/0 к.о. К.; да су рјешењем о досуди Основног суда у Вишеграду број Ип-2/05 од 10.2.2006. године, некретнине туженог досуђене П. банци а.д. С.С., Филијала Ф.; да је закључком Основног суда у Вишеграду од 27.6.2012. године, одређен наставак извршења одређеног рјешењем истога суда број Ип-18/05 од 31.3.2005. године, које је (28.4.2006. године), одгођено до правоснажности одлуке суда – по тужби П. банке а.д. И.С., против туженог Фабрика за ... а.д. Н.Г., ради утврђења ништавости изјаве туженог од 6.5.2004. године и споразума од 8.6.2004. године закљученог између ПУ, и “М.С.“ d.o.o В., о заснивању заложног права на предметним некретнинама туженог, а закључком истога суда и од истога дана позвана је ПУ, да достави суду зк.ул. за некретнине заложног дужника уписане у п.л. број 731/0 к.о. К. (које, према увјерењу Републичке управе за ... (даље: РУГИП) од 16.4.2013. године, нису уписане у земљишну књигу); да је правоснажним рјешењем Основног суда у Вишеграду број 91 0 Ип 019843 12 Ип 2 од 4.2.2016. године, обустављено извршење одређено рјешењем од 31.3.2005. године на некретнинама туженог из п.л. број 731/0 к.о. К., те су укинуте све спроведене извршне радње; да је тужитељ у својству разлучног повјериоца 7.6.2016. године пријавио потраживање на имовини туженог, као стечајног дужника, у износу од 11.792.775,15 КМ, у ком износу је потраживање тужитеља у односу на главног дужника обрачунато од стране финансијског вјештака Милимира Гутића и да је на извјештајном рочишту од 4.11.2016. године стечајни управник оспорио пријаву потраживања тужитеља; и да је тужитељ тужбу у овој правној ствари поднио 5.12.2016. године.

Налазећи, да је заложно право у корист тужитеља (као заложног повјериоца) конституисано на некретнинама туженог уписаним у п.л. број 731/0 к.о. К. и да због обуставе извршног поступка (у коме је одређено извршење продајом наведених некретнина туженог), тужитељ не може тражити од туженог наплату потраживања у цјелокупном износу, јер тужени није главни - него хипотекарни дужник, па када би и постојала његова одговорност, да би она била само до висине заложених некретнина, које тужитељ није процијенио и како тужитељ (у извршном поступку) није постао власник предметних некретнина, да би могао тражити њихово излучење, нити је тужени одговоран за обавезе које су предмет спора, јер он није порески обвезник, првостепени суд је захтјев тужитеља одбио због недостатка пасивне легитимације туженог, у овоме спору. При том је нашао, да је основан приговор застарјелости потраживања тужитеља код чињенице, да обавезе туженог произлазе из споразума о заснивању заложног права,

а не из рјешења ПУ и да је тај споразум закључен 8.4.2004. године а тужба је поднесена 5.12.2016. године, то јесте, по протеку шестогодишњег рока застарјелости из члана 72. Закона о пореском поступку ("Службени гласник Републике Српске", број 102/11 до 44/16), који се према схватању првостепеног суда овдје има примијенити.

Другостепени суд је прихватио чињенична утврђења у погледу одлуке о недостатку пасивне легитимације туженог у овоме спору, али не и закључак о застарјелости предметног потраживања наводећи да, с обзиром да тужени није порески обвезник, код приговора застарјелости предметног потраживања нису мјеродавни Закон о пореској управи (Службени гласник Републике Српске" број 112/07 – Пречишћени текст и 22/08 и 34/09), ни Закон о пореском поступку, већ одредба члана 379. Закона о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ", број 29/78, 39/85 и 57/89, те "Службени гласник Републике Српске" број 17/93, 3/96 и 39/03 и 74/04, даље: ЗОО), па како је извршни поступак покренут 2005. године а окончан 14.2.2016. године, тиме је дошло до прекида застаре потраживања, па није протекло десетогодишњи рок застарјелости из те одредбе . Из ових разлога је жалбу тужитеља одбио и првостепену пресуду потврдио.

Одлука другостепеног суда је правилна, из ниже наведених разлога.

Према одредби члана 42. Закона о стечајном поступку ("Службени гласник Републике Српске", број 26/10-пречишћени текст, даље: ЗСП), који се примјењивао у вријеме доношења рјешења Основног суда у Сокоцу од 8.6.2004. године, о укњижби заложног права у корист ПУ (као заложног повјериоца) на некретнинама туженог (као заложног дужника), ради намирења потраживања тужитеља у односу на „М.С.“ d.o.o. В. (као главног дужника), повјериоци који имају разлучно право на неком предмету стечајне масе, овлаштени су на одвојено намирење из предмета разлучног права за главно потраживање, камате и трошкове у складу са члановима 107. до 112. тог закона.

Претпоставке постојања разлучног права у смислу наведене одредбе члана 42. ЗСП, и члана 63. Закона о основним својинско-правним односима („Службени лист СФРЈ број 6/80 и 36/90, те „Службени гласник Републике Српске“ број 38/03, даље: ЗОСПО), су: да повјерилац има новчано потраживање према стечајном дужнику, да је потраживање обезбијеђено заложним правом, да је заложно право ваљано стечено на основу правног посла, судске одлуке или закона и да је заложно право стечено на ствари или праву који улазе у стечајну масу. Чланом 64. став 1. ЗОСПО прописано је да се на основу правног посла или судске одлуке (која је овдје основ стицања заложног права), хипотека стиче уписом у јавну књигу или на други одговарајући начин одређен законом.

Из утврђеног чињеничног стања произлази, да на некретнинама туженог уписаним у п.л. 173/0 к.о. К., у односу на које је донесено рјешење Основног суда у Сокоцу од 8.6.2004. године о укњижби заложног права у корист заложног повјериоца (тужитеља), није уписано заложно право у корист тужитеља, на начин предвиђен чланом 64. ЗОСО, јер предметне некретнине нису уписане у земљишне књиге, што произлази из увјерења РУГИП број 2.1.37/714.2-НАР-265/13 од 16.4.2013. године. То право у корист тужитеља, није уписано ни у складу са одредбама Закона о извршном поступку ("Службени гласник Републике Српске", број 59/03 до 66/18, даље: ЗИП), које прописују извршење на некретнинама када нису уписане у земљишне књиге.

Према одредби члана 113. став 4. ЗИП, након што је рјешење о извршењу донесено, поступак извршења на некретнинама које нису уписане у земљишним књигама наставит ће се након што се непокретност која је предмет извршења упише у земљишне књиге (у ставу 5. је прописана обавеза тражиоца извршења да захтијева тај упис у прописаном року и посљедице тог непоступања). У том случају, суд ће на захтјев и о трошку тражиоца извршења (овдје тужитељ) објавити рјешење о извршењу у Службеном гласнику Републике Српске и најмање два дневна листа која се дистрибуирају на територији Републике Српске (члан 72. став 4. ЗИП), а забиљежба извршења, по њеном упису у земљишне књиге, имала би дејство од момента када је рјешење о извршењу први пут објављено у новинама (члан 72. став 5. истог закона).

Код оваквог стања ствари, Основни суд у Вишеграду је (што произлази из његовог рјешења број 91 0 Ип 019843 12 Ип 2 од 4.2.2016. године о обустави предметног извршног поступка), обавио попис запљене непокретности за које је предложено извршење, након чега је обавезао тражиоца извршења (овдје тужитељ) да уплати трошкове објаве огласа о обављеном попису запљене предметних некретнина у Службеном гласнику Републике Српске, уз упозорење на посљедице непоступања, па како ни након (по приједлогу тражиоца извршења), продужења тог рока за уплату наведених средстава тражилац извршења није поступио по закључку суда, без које радње се извршење на предметним непокретностима није могло спровести у складу са чланом 113. ЗИП, рјешењем истог суда од 4.2.2016. године, извршни поступак на предметним некретнинама извршеника (туженог), је обустављен и укинута су све проведене извршне радње.

Према томе, иако је рјешењем Основног суда у Сокоцу број Ип-330/04 од 8.6.2004. године одређена укњижба заложног права, то право није уписано у земљишну књигу, ни другу интабулациону књигу (члан 64. ЗОСПО), нити је извршен попис предметних некретнина у смислу члана 113. ЗИП, у вези са чланом 72. истог закона, због пропуста - непоступања тражиоца извршења (тужитеља) према налогу извршног суда, о чему се говори у поменутом рјешењу од 4.2.2016. године - о обустављању извршења. Стога, супротно схватању нижестепених судова, да је овдје засновано (конституисано) заложно право уписом у п.л. 173/1 к.о. К., с обзиром на напријед наведено, по оцјени овога суда, тужитељ није засновао заложно право на предметним некретнинама туженог, те му стога и не припада право разлучног намирења над тим некретнинама у смислу одредбе члана 42. ЗСП и чланова 107. до 114. истог закона.

Како према одредби члана 4. Закона о премјеру и катастру непокретности ("Службени гласник Републике Српске", број 55/03 до 67/05), који се примјењивао у вријеме „уписа заложног права у п.л. 731/0 к.о. К.“, катастар непокретности представља евиденцију података о непокретностима и комуналним уређајима, упис заложног права у корист тужитеља, на свим некретнинама туженог из п.л. 731/0 к.о. К. садржан на страни 2. тог п.л., није укњижба, а ни забиљежба у земљишну, ни другу интабулациону књигу, које имају у виду напријед наведена законске одредбе.

Нижестепени судови су правилно судили када су закључили да тужени, у односу на потраживање које је овдје предмет спора, нема својства пореског обезника и да је у предметном спору тужен, у својству разлучног повјериоца, а да је главни дужник „М.С.“ d.o.o. В. порески обезник. У смислу одредбе члана 5. Закона о пореској управи, порески обезник је лице које је, у складу са пореским законима обавезно платити порез, казну или камату, као и порески посредник и свако друго лице које је по пореским законом обавезно платити порез, казну или камату, а према члану 2. тачка г) Закона о пореском поступку,

порески обвезник је физичко или правно лице, дио правног лица или други субјекти који су у складу са пореским прописима у Републици Српској, обавезни да плате порез - какво својство нема тужени који је у сврху обезбјеђења дуга главног дужика према тужитељу, пристао на заснивање заложног права на својим некретнинама. Слиједом наведеног, тужени ни по овом основу није у обавези платити спорно потраживање тужитељу, јер за то нема основа у материјалном праву, а с тим у вези су без значаја наводи ревизије који се тичу застарјелости потраживања пореских обвезника, као и у погледу правног значаја рјешења ПУ за плаћање утврђене обавезе пореског обвезника „М.С.“ d.o.o. В. која се налазе у списима овог предмета.

С обзиром да се предметно потраживање у односу на туженог тражи по основу заложног права тужитеља на некретнинама туженог и на околност да тужени, како је већ речено, нема својство пореског обвезника из основа материјално правног односа из којег је проистекло спорно потраживање, без значаја су за правилност побијане пресуде наводи ревизије да су судови пропустили да цијене, да су рјешења ПУ (која гласе на „М.С.“ d.o.o. В., као пореског обвезника), била основ за закључење споразума пред судом, ради обезбјеђења кредита укњижбом заложног права на некретнинама туженог. Из истих разлога, остали наводи ревизије којим се указује на активности предузете у предметном извршном поступку (од подношења заједничког приједлога, рјешења о одређивању укњижбе заложног права...), не доприносе другачијем исходу овога спора.

Ревидент је као ревизиони разлог навео и повреде одредаба парничног поступка, а како није указао на конкретне повреде, позивање на овај ревизиони разлог је произвољно.

Из наведених разлога на основу одредбе члана 248. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП), одлучено је као у изреци.

Како је одлучивање о приједлогу за одређивање мјере обезбјеђење у надлежности првостепеног суда који поступа по тужбеном захтјеву (члан 268. ЗПП), а непосредно вишег суда, када је приједлог за доношење мјере обезбјеђења поднијет последије достављања приједлога томе суду ради одлучивања о правном лијеку, а не у надлежности овога суда, овај ревизиони суд се није бавио приједлогом тужитеља стављеним у допуни ревизије, за одређивање тражене мјере обезбјеђења.

Предсједник вијећа  
Сенад Тица

За тачност отправка овјерава  
Руководилац судске писарне  
Амила Подрашчић